

Quick scan vleermuizen van de Boudewijngroeve te Ossendrecht (NB)

R.M. Koelman

Juni 2008

Rapport van de Zoogdiervereniging VZZ
In opdracht van Nieuwland Advies B.V.

Quick scan vleermuizen van de Boudewijngroeve te Ossendrecht (NB)

R.M. Koelman

Rapport nr.:	2008.20
Project nr.:	2008.035
Status uitgave:	Eindversie
Datum uitgave:	22 juni 2008
Veldwerk:	R.M. Koelman
Auteur:	R.M. Koelman
Projectleiding:	R.H. Witte van den Bosch
Afbeeldingen voorkant::	De voormalige zandgroeve. Inzet: het naambord bij de ingang van de voormalige steenfabriek. <i>Foto's: R.M. Koelman.</i>
Productie:	Zoogdiervereniging VZZ Oude Kraan 8, 6811 LJ Arnhem tel. 026-3705318 e-mail: zoogdier@vzz.nl
Opdrachtgever:	Nieuwland Advies B.V.

Dit rapport kan worden geciteerd als:

Koelman, R.M., 2008. Quick scan vleermuizen van de Boudewijngroeve te Ossendrecht (NB). VZZ rapport 2008.20. Zoogdiervereniging VZZ, Arnhem.

© Zoogdiervereniging VZZ

De Zoogdiervereniging VZZ is niet aansprakelijk voor gevolgschade, evenals voor schade welke voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van werkzaamheden of andere gegevens verkregen van de VZZ; de opdrachtgever vrijwaart de VZZ voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

Dit rapport is vervaardigd op verzoek van opdrachtgever hierboven aangegeven en is zijn eigendom. Niets uit dit rapport mag worden vervaardigd en/of openbaar gemaakt worden d.m.v. druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever hierboven aangegeven en de Zoogdiervereniging VZZ, noch mag het zonder een dergelijke toestemming worden gebruikt voor enig ander werk dan waarvoor het is vervaardigd.

Inhoud

1 Inleiding.....	5
2 Methode.....	6
3 Resultaten.....	6
3.1 Soorten	6
3.2 Foerageerbiotopen	6
3.3 Verblijfplaatsen	7
3.4 Vliegroutes	7
4 Conclusies en aanbevelingen	8
Bijlage 1 Waarnemingen Zoogdierdatabank	9
Bijlage 2 Situatiefoto's	10
Bijlage 3 Overige zoogdieren.....	13

1 Inleiding

Direct ten oosten van de bebouwde kom van Ossendrecht (NB) ligt de Boudewijngroeve, een voormalige zandgroeve en steenfabriek. De zandgroeve zelf ligt grotendeels in het Natura 2000-gebied de Brabantse Wal. Momenteel wordt onderzocht of er mogelijkheden zijn voor woningbouw op het voormalige fabrieksterrein en eventueel ook in of aan de grenzen van de zandgroeve. Daarbij dient in het kader van de natuurwetgeving onderzocht te worden wat de waarde is van het fabrieksterrein en de zandgroeve voor beschermde flora- en faunagroepen, waaronder vleermuizen.

Nieuwland Advies B.V. heeft de Zoogdierverseniging VZZ gevraagd om door middel van een quick scan te beoordelen wat de te verwachten waarde is van het plangebied voor vleermuizen.

Afbeelding 1. Luchtfoto van de Boudewijngroeve. De bebouwing op het fabrieksterrein (linksonder op de foto) was ten tijde van het bezoek reeds verwijderd. Foto: © Google Earth.

2 Methode

Het plangebied is tijdens een dagbezoek beoordeeld op de geschiktheid als leefgebied voor vleermuizen. Hierbij zijn de volgende aspecten beoordeeld:

- de kwaliteit van het gebied als (potentieel) foerageerbiotoop;
- de aanwezigheid van (potentiële) verblijfplaatsen in bomen en gebouwen;
- de kans op de aanwezigheid van vliegroutes.

Daarnaast worden reeds bestaande gegevens met betrekking tot het voorkomen van vleermuizen in de quick scan meegenomen. Hierbij wordt gebruik gemaakt van de in de Zoogdierdatabank aanwezige data uit het kilometerhok van het plangebied zelf (coördinaten: x = 82 en y = 379) en de 24 omliggende kilometerhokken.

Op grond van de tijdens het veldbezoek gemaakte beoordeling en de reeds bekende data is vervolgens met behulp van expert judgement een inschatting gemaakt van de te verwachten vleermuiswaarden van het plangebied.

De quick scan vond plaats op 10 juni 2008 en werd uitgevoerd door de auteur (Rob Koelman, senior projectmedewerker Onderzoek en Advies bij de Zoogdierverseniging VZZ).

3 Resultaten

3.1 Soorten

Uit de omgeving van het plangebied is het voorkomen bekend van 7 soorten vleermuizen:

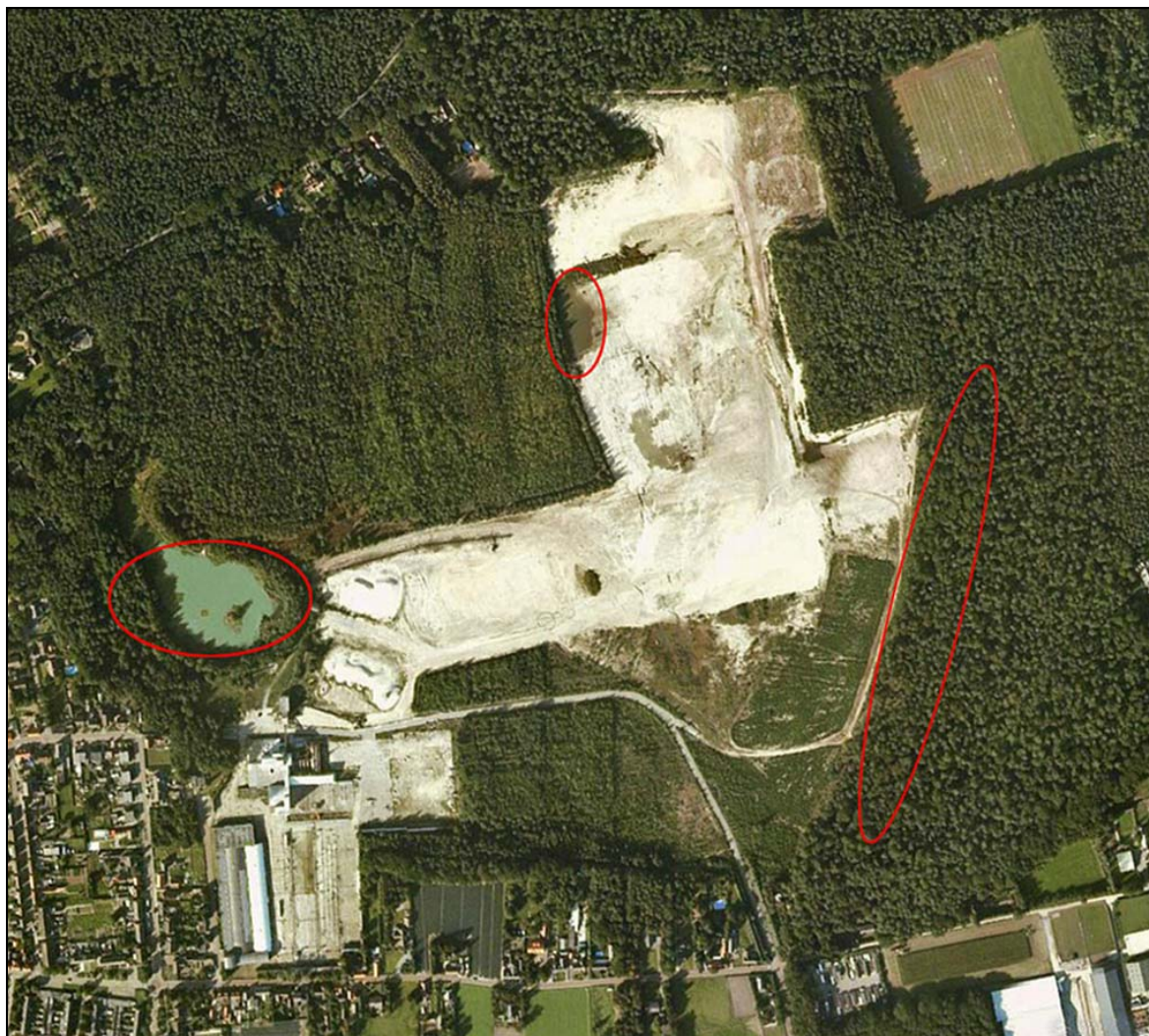
- baardvleermuis (*Myotis mystacinus*);
- watervleermuis (*Myotis daubentonii*);
- meervleermuis (*Myotis dasycneme*);
- gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*);
- ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*);
- rosse vleermuis (*Nyctalus noctula*);
- gewone grootoorvleermuis (*Plecotus auritus*).

3.2 Foerageerbiotopen

Het voormalige fabrieksterrein en de zandgroeve zijn zeer open terreinen. Een deel hiervan is begroeid met jonge opslag van den en berk. Deze gebiedsdelen zijn naar inschatting niet of slechts zeer beperkt van belang als foerageerbiotoop voor vleermuizen.

In het gebied zijn meerdere kwelplasjes en twee grotere waterpartijen aanwezig. Deze laatste betreffen een grote vijver aan de zuidwestkant van de groeve en een kwelplas meer aan de noordkant van de groeve. Dergelijke grotere waterpartijen vormen een geschikt foerageerbiotoop voor meerdere soorten vleermuizen, en dan met name de watervleermuis.

Rondom de groeve zijn verschillende typen bospercelen aanwezig. Deze zijn naar inschatting in variërende mate geschikt als foerageerbiotoop voor vleermuizen. Met name de percelen aan de oostzijde van de zandgroeve (vrij open dennenbos met opslag van Amerikaanse eik) vormen een geschikt foerageerbiotoop voor meerdere soorten vleermuizen, en dan met name de baardvleermuis, de gewone grootoorvleermuis en de gewone dwergvleermuis.

Afbeelding 2. Luchtfoto van de Boudewijngroeve. Met daarop aangegeven die gebiedsdelen die naar verwachting voor vleermuizen het meest interessant zijn als foerageerbiotoop. Foto ondergrond: © Google Earth.

3.3 Verblijfplaatsen

De bebouwing op het terrein van de steenfabriek is verwijderd, zodat hier geen verblijfsmogelijkheden voor vleermuizen meer aanwezig zijn.

De direct rondom de groeve gelegen bospercelen zijn allen nog vrij jong. In de hier aanwezige bomen zijn daardoor geen, of hooguit in zeer beperkte mate holtes aanwezig die door vleermuizen als verblijfplaats kunnen worden gebruikt. Verblijfplaatsen in bomen worden op grond hiervan dan ook niet verwacht.

3.4 Vliegroutes

De randen van de bospercelen rondom de groeve kunnen door vleermuizen worden gebruikt voor verplaatsingen in het landschap. In de open gedeeltes van de groeve worden geen specifieke vliegroutes verwacht.

4 Conclusies en aanbevelingen

Het voormalige fabrieksterrein van de Boudewijngroeve heeft naar inschatting géén of slechts een zeer beperkte waarde als leefgebied voor vleermuizen. Bebouwing van dit deel van het plangebied zal dan ook niet tot significant negatieve effecten op in het gebied aanwezige vleermuizen leiden.

Indien de plannen voor woningbouw doorgaan kan aanbevolen worden in de nieuwe bebouwing mogelijkheden voor verblijfplaatsen voor vleermuizen te realiseren. Hierbij moet gedacht worden aan eenvoudige maatregelen als het geven van toegang tot de ruimte in de spouwmuren of onder de daklijsten aan vooral de zuidelijke of zuidwestelijke zijde van de gebouwen. Al naar gelang het ontwerp van de gebouwen zijn er vele mogelijkheden denkbaar. Het verdient aanbeveling in overleg tussen de architect en een vleermuisdeskundige een aan het specifieke ontwerp aangepast advies te laten opstellen.

Ook de open, droge terreindelen van de zandgroeve zelf hebben naar inschatting géén of slechts een zeer beperkte waarde als leefgebied voor vleermuizen. Bebouwing van dit deel van het plangebied zal dan ook niet tot significant negatieve effecten op in het gebied aanwezige vleermuizen leiden.

De rondom de groeve gelegen bospercelen en de twee grotere waterpartijen in het gebied vormen potentieel interessante foerageerbiotopen voor meerdere soorten vleermuizen. Bebouwing van deze delen van het plangebied kan dan ook mogelijk leiden tot significant negatieve effecten op in het gebied aanwezige vleermuizen. Indien in de genoemde gebiedsdelen bebouwing zal worden gepland dient in het kader van de natuurwetgeving nader onderzoek naar de vleermuiswaarden van deze gebiedsdelen plaats te vinden.

In zijn algemeenheid geldt dat er in de zandgroeve zeer goede mogelijkheden zijn voor natuurontwikkeling. Hiervan kunnen met name planten, insecten, amfibieën en reptielen en vogels profiteren.

Bijlage 1 Waarnemingen Zoogdierdatabank

X	Y	Soort	wetensch. naam	jaar	aantal	type waarneming
80	380	Vleermuizen sp. indet.	Chiroptera sp. indet.	1985	1	zichtwaarneming
81	379	Vleermuizen sp. indet.	Chiroptera sp. indet.	2004	64	verblijfplaats
80	381	Baardvleermuis	<i>Myotis mystacinus</i>	1989	2	winterverblijfplaats
80	381	Baardvleermuis	<i>Myotis mystacinus</i>	1991	7	winterverblijfplaats
80	381	Baardvleermuis	<i>Myotis mystacinus</i>	1992	3	winterverblijfplaats
80	381	Baardvleermuis	<i>Myotis mystacinus</i>	1996	1	winterverblijfplaats
83	379	Baardvleermuis	<i>Myotis mystacinus</i>	1992	1	foeragerend
80	381	Watervleermuis	<i>Myotis daubentonii</i>	1992	1	winterverblijfplaats
80	381	Watervleermuis	<i>Myotis daubentonii</i>	1993	1	winterverblijfplaats
83	379	Watervleermuis	<i>Myotis daubentonii</i>	1992	2	foeragerend
81	379	Meervleermuis	<i>Myotis dasycneme</i>	1992	1	foeragerend
81	379	Gewone dwergvleermuis	<i>Pipistrellus pipistrellus</i>	1993	1	foeragerend
82	380	Gewone dwergvleermuis	<i>Pipistrellus pipistrellus</i>	1993	2	foeragerend
83	379	Gewone dwergvleermuis	<i>Pipistrellus pipistrellus</i>	1992	3	foeragerend
81	379	Ruige dwergvleermuis	<i>Pipistrellus nathusii</i>	1993	1	foeragerend
83	379	Rosse vleermuis	<i>Nyctalus noctula</i>	1992	6	foeragerend
80	381	Gewone grootoorvleermuis	<i>Plecotus auritus</i>	1989	3	winterverblijfplaats
80	381	Gewone grootoorvleermuis	<i>Plecotus auritus</i>	1991	9	winterverblijfplaats
80	381	Gewone grootoorvleermuis	<i>Plecotus auritus</i>	1992	3	winterverblijfplaats

Tabel. De in de Zoogdierdatabank aanwezige waarnemingen van vleermuizen uit het kilometerhok van de Boudewijngroeve zelf en de 24 omliggende kilometerhokken.

Korte toelichting op de betekenis van de verschillende kolommen:

X	X-coördinaat kilometerhok.
Y	Y-coördinaat kilometerhok.
soort	Nederlandse naam.
wetensch. naam	Wetenschappelijke (= Latijnse) naam van de soort.
jaar	Jaar van waarneming.
aantal	Het aantal waargenomen individuen per waarneming.
type waarneming	Informatie m.b.t. het soort waarneming.

In elke schriftelijke of digitale publicatie, losse kaart of afbeelding (waaronder openbaarmaking via internet of cd-rom) waarin gegevens van de Zoogdierdatabank zijn opgenomen, zal de gebruiker de vermelding opgeven: 'Bron: Zoogdierdatabank van de Zoogdiervereniging VZZ'. Indien het een bewerking van de gegevens betreft dient er te staan: 'Gebaseerd op gegevens van de Zoogdierdatabank van de Zoogdiervereniging VZZ'.

De uit de Zoogdierdatabank afkomstige gegevens blijven eigendom van de Zoogdiervereniging VZZ. De gegevens mogen door Nieuwland Advies B.V. en haar opdrachtgever(s) enkel voor dit project worden gebruikt.

Bijlage 2 Situatiefoto's

Afbeelding 3. Overzichtsfoto van de voormalige zandgroeve. *Foto: R.M. Koelman.*

Afbeelding 4. Vijver aan de zuidwestkant van de zandgroeve. Een dergelijke grotere waterpartij vormt een geschikt foerageerbiotoop voor meerdere soorten vleermuizen, en dan met name de watervleermuis. *Foto: R.M. Koelman.*

Afbeelding 5. Kwelplas aan de noordkant van de zandgroeve. Een dergelijke grotere waterpartij vormt een geschikt foerageerbiotoop voor meerdere soorten vleermuizen, en dan met name de watervleermuis. *Foto: R.M. Koelman.*

Afbeelding 6. Bosperceel direct ten oosten van de zandgroeve. Een dergelijke bostype vormt een geschikt foerageerbiotoop voor meerdere soorten vleermuizen, en dan met name de gewone grootoorvleermuis, de baardvleermuis en de dwergvleermuis. *Foto: R.M. Koelman.*

Afbeelding 7. Bosrand aan de oostkant van de zandgroeve. Een dergelijke bosrand vormt een geschikt landschappelijk geleidingselement voor meerdere soorten vleermuizen. Foto: R.M. Koelman.

Bijlage 3 Overige zoogdieren

Tijdens het veldbezoek werden er in het plangebied sporen van tenminste vier soorten terrestrische zoogdieren waargenomen:

- woelmuis sp. indet. (Microtidae sp. indet.): vraatsporen aan gras;
- eekhoorn (*Sciurus vulgaris*): knaagsporen aan sparrenkegels;
- konijn (*Oryctolagus cuniculus*): keutels en graafsporen;
- ree (*Capreolus capreolus*): prenten.

De eekhoorn staat in tabel 2 van de Algemene Maatregel van Bestuur artikel 75 van de Flora- en faunawet. Hierin staan minder algemene soorten. Voor werkzaamheden geldt dat bij de aanwezigheid van soorten van tabel 2 gewerkt dient te worden via een door de minister van LNV goedgekeurde gedragscode. In de gedragscode dient te worden aangegeven hoe tijdens de werkzaamheden schade aan beschermde planten of dieren zoveel mogelijk voorkomen of beperkt zal worden. Zonder gedragscode dient een ontheffing ex. artikel 75 FF-wet te worden aangevraagd (lichte toets).

Woelmuizen (m.u.v. de noordse woelmuis [*Microtus oeconomus*]), het konijn en de ree staan in tabel 1 van de Flora- en faunawet. In deze tabel staan de meer algemene soorten zoogdieren. Voor activiteiten die zijn te kwalificeren als bestendig beheer en onderhoud of bestendig gebruik of ruimtelijke ontwikkelingen geldt voor de soorten in tabel 1 een vrijstelling voor artikel 8 t/m 12 van de Flora- en faunawet. Voor deze activiteiten hoeft voor deze soorten geen ontheffing te worden aangevraagd.

Het konijn staat momenteel niet op de Rode Lijst van Nederlandse zoogdieren, maar zal wel in de binnen afzienbare tijd te implementeren herziene Rode Lijst worden opgenomen (in de categorie Gevoelig; Zoogdierverseniging VZZ, 2007. Basisrapport voor de Rode Lijst Zoogdieren volgens Nederlandse en IUCN-criteria. VZZ rapport 2006.027. Tweede, herziene druk. Zoogdierverseniging VZZ, Arnhem).

Afbeelding 8. Door eekhoorn aangeknaagde sparrenkegel. Foto: R.M. Koelman.